

แนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร

The Approaches to Management of the Elderly Clubs

in KamphaengPhet Province

ปาจริย์ ผลประเสริฐ*

Pajaree Polprasert*

วารางคณา จันทร์คอง**

Warangkna Chankong**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ จำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรมและจำนวนสมาชิก และ 3) ค้นหาแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร โดยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลระดับชมรม จำนวนทั้งสิ้น 86 ชมรมจากประธานหรือคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ สำหรับปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเก็บข้อมูลจากกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำนวน 397 คน โดยการใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุโดยการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติ

*ปร.ด. (ประชากรและการพัฒนา)สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2546),ปัจจุบันเป็น รองศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Ph.D.(Population and Development) National Institute of Development Administration. (2003), Currently anAssociate Professor inGeneral Management Program, Facultyof ManagementSciences, KamphaengPhetRajabhat University.

**ปร.ด (ประชากรศาสตร์)มหาวิทยาลัยมหิดล (2548),ปัจจุบันเป็นรองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** Ph.D. (Demography) Mahidol University (2005), Currently anAssociate Professor in Public Health, School of Health Science, SukhothaiThammathirat Open University.

การได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้สูงอายุในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ประธานหรือกรรมการชมรมผู้สูงอายุ นักวิชาการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารชมรมผู้สูงอายุนั้นคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกหรือการได้รับการยอมรับจากสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกจบการศึกษา ประถมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า สมาชิกเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ แต่สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ มีเพียงครึ่งหนึ่งของชมรมผู้สูงอายุที่มีการตั้งกฎระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายในการเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุได้รับจัดสรรงบประมาณองค์กร/หน่วยงานต่างๆ โดยจัดกิจกรรมด้านสุขภาพมากที่สุด สำหรับปัญหาการบริหารชมรมผู้สูงอายุ ในภาพรวมและรายด้านมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ จำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม และจำนวนสมาชิก พบว่าในภาพรวมมีปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุที่สำคัญและประสบความสำเร็จได้แก่ การมีคณะกรรมการหรือผู้นำชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง และเสถียร สมาชิกมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชมรมและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมชมรมมีการวางแผนการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ กิจกรรมชมรมต้องสามารถแก้ปัญหา หรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก

คำสำคัญ: ชมรมผู้สูงอายุการบริหารจัดการชมรม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study managerial conditions and problems of the elderly clubs; 2) to compare managerial problems categorized by a number of years and members forming the clubs; and 3) to draw up approaches to management of the clubs in Kamphaeng Phet Province. There were two steps in doing this research; that is, firstly, data were conducted with the presidents and the boards of directors from 86 elderly clubs in order to study their managerial conditions; however, to encounter their

managerial problems, data were conducted with 397 club committees and members using the questionnaires and the statistical measures, including frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent t-test, and One-Way ANOVA. Secondly, data gained from the first step were used for content analysis through running a workshop in which the total attendants involved 40 people who were in charge of the elderly at district and provincial levels or those who were the boards of directors and scholars.

The results of studying the managerial conditions of the elderly clubs revealed that the committees were elected by most of club members who were high school (or lower) graduates recognizing the importance of participation in club activities. Nevertheless, participation by all members was lower than other issues; that was, only half the elderly clubs had rules and regulations written obviously, and most of them did not charge membership fees but received a budget in relation to health activities from a variety of organizations and institutes. The results also reported that the managerial problems of the elderly clubs showed an average level both in overall and in each aspect; moreover, when comparing such problems categorized by a number of years and members forming the clubs, the researchers found that overall there was no difference at the significant level 0.05. In conclusion, major approaches to successful management of the elderly clubs included club committees or club leaders who were strong and sacrificial as well as participants who frequently involved in activities which were held by the integration of cooperation with wider networks. In addition, the activities provided to members must tackle their problems or improve their quality of lives.

Keywords: Elderly Clubs, Management of Clubs

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาสำคัญของประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาปัญหาหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุสูงสูงขึ้น ซึ่งสัดส่วนผู้สูงอายุวัด โดยอัตราส่วนร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ต่อประชากรทั้งหมด โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูง ทั้งนี้จากการคาดประมาณประชากรผู้สูงอายุขององค์การสหประชาชาติพบว่าทั่วโลกมีสัดส่วนผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 13 โดยประเทศพัฒนาแล้วมีสัดส่วนผู้สูงอายุ

ค่อนข้างสูงคือ เช่นทวีปยุโรปร้อยละ 25 ทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 22 ประเทศด้อยพัฒนาจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่ำ เช่น ทวีปแอฟริการ้อยละ 5 สำหรับทวีปเอเชียมีสัดส่วนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 12 และประเทศไทยร้อยละ 17 United Nations, (2017) สำหรับประเทศไทยเองได้มีการคาดประมาณจำนวนประชากรไทย พ.ศ. 2553-2583 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2556 ได้แสดงให้เห็นว่าอีก 10 ปีข้างหน้าคือในปี พ.ศ. 2566 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในประเทศไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 14.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21 ของประชากรทั้งหมด เท่ากับว่าประเทศไทยจะกลายเป็น "สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์" (Aged Society) ซึ่งนับจากวันนี้ไปอีก 10 ปีเศษคือในปี พ.ศ. 2576 ประเทศไทยจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึง 18.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด จึงกล่าวได้ว่าในเวลาอีกเพียงไม่กี่ปีข้างหน้า ประเทศไทยก็จะกลายเป็น "สังคมสูงวัยระดับสุดยอด" National Economic and Social Development Council, (2013)

ในส่วนของจังหวัดกำแพงเพชร ข้อมูลผู้สูงอายุจากการทะเบียนข้อมูลของสำนักงานปกครองจังหวัดกำแพงเพชร ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 มีผู้สูงอายุทั้งหมด 123,700 คน และประชากรทั้งจังหวัด จำนวน 727,052 คน ดังนั้นมีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 17.01 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด Provincial Administrative Office of KamphaengPhet, (2018) แสดงให้เห็นว่าจังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

ในปัจจุบันนโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการที่ 2 คือมาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ โดย 1) ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย 2) สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ และมาตรการที่ 3 ส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถ และส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วม Committee of the National Elderly, (2010) การรวมกลุ่มผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมในชุมชนในช่วงแรกๆ คือการตั้งชมรมผู้สูงอายุซึ่งถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุในชุมชน และต่อมาชมรมผู้สูงอายุได้มีการดำเนินการในรูปแบบของโรงเรียนผู้สูงอายุที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ดีกว่าตนเอง

ได้รับการดูแล ได้รับการพัฒนา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน และผู้สูงอายุบางคนที่ผ่านมาไม่ได้มีโอกาสเป็นนักเรียนทำให้รู้สึกมีชีวิตชีวา และนอกจากนี้ในระดับตำบลหรืออำเภอจะมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปแบบของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ซึ่งมีหลากหลายกิจกรรม แต่โดยพื้นฐานแล้วการรวมกลุ่มผู้สูงอายุมักจะเริ่มดำเนินการจากการตั้งชมรมผู้สูงอายุ เป็นสำคัญทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล

สำหรับจังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุโดยจากข้อมูลสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรมีการจดทะเบียนชมรมจากอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2559 จำนวนทั้งสิ้น 147 ชมรม และจากการสำรวจข้อมูลของชมรมผู้สูงอายุของคณะวิทยาการจัดการในปี พ.ศ. 2560 พบว่ามีจำนวน 73 ชมรมที่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความต้องการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุและการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ Faculty of Management Science, (2017) แต่ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สำรวจชมรมผู้สูงอายุจากรายชื่อชมรมผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนบางชมรมมีการล้มเลิกชมรมผู้สูงอายุไปแล้ว บางชมรมมีกิจกรรมชมรมนานๆ ครั้ง จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจากเดิมที่มีชมรมผู้สูงอายุจำนวน 147 ชมรม และในปัจจุบันมีชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 73 ชมรมที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีเพียงครั้งหนึ่งจากชมรมทั้งหมด (ร้อยละ 49.65) ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือล้มเลิกชมรมผู้สูงอายุไป ทั้งนี้จากผลการวิจัยของทวีป สมักรการไถ (Samakkantai, 2008) พบว่าปัญหาของชมรมผู้สูงอายุได้แก่ ผู้สูงอายุน่าร่วมกิจกรรมน้อยเพราะมีปัญหาเรื่องพาหนะ อายุมาก ภาระงานที่ทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของชมรมและสนับสนุนงบประมาณน้อย ชมรมขาดผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นกรรมการชมรม รุ่งกานต์ ปราษุทธิ์ริภูมิ (Pradsripoom, 2010) ค้นพบว่าปัญหาของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ สถานที่ตั้งชมรมและสถานที่ทำกิจกรรมร่วมกันของชมรมอยู่ไกล คณะกรรมการของชมรมผู้สูงอายุยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชมรม ประธานชมรมเป็นผู้ลงมือทำงานเพียงลำพัง สมาชิกยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ สิทธิประโยชน์ของสมาชิก สมาชิกยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเก็บเงินค่าสมัครแรกเข้าของชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่มีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้คิดกิจกรรมด้วยตัวผู้สูงอายุเอง กิจกรรมของชมรมมีน้อยไม่ต่อเนื่อง เงินทุนของชมรม ประธานจะเป็นผู้เก็บรักษาเป็นเงินสดในมือสมาชิกไม่ได้รับร่วมคิดที่จะนำมาใช้เป็นเงินทุนในการทำกิจกรรมเพื่อชมรม หรือแม้แต่แสวงหาทุนจากแหล่งอื่น และความร่วมมือขององค์กรชุมชน ชมรมผู้สูงอายุขาดการประสานงานกับองค์กรในชุมชน

ดังนั้นจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าจังหวัดกำแพงเพชร ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการในหลายด้านที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เป็นที่ปัญหาครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และวิธีการแก้ปัญหาได้วิธีการหนึ่งคือการมีชมรมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ มีความสามารถในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันซึ่งหากมีชมรมที่เข้มแข็งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาศักยภาพ การดูแลสุขภาพ การทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีทั้งนี้ในการที่จะบริหารจัดการชมรมได้มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการศึกษาสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นของชมรมผู้สูงอายุและนำข้อมูลมากำหนดแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเพื่อจะทำให้ชมรมผู้สูงอายุมีแนวทางการบริหารจัดการชมรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

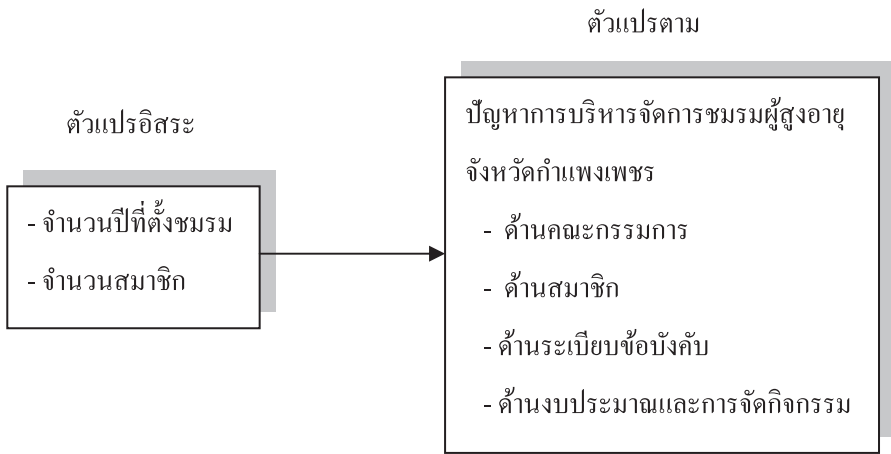
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรจำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม และจำนวนสมาชิก
4. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร

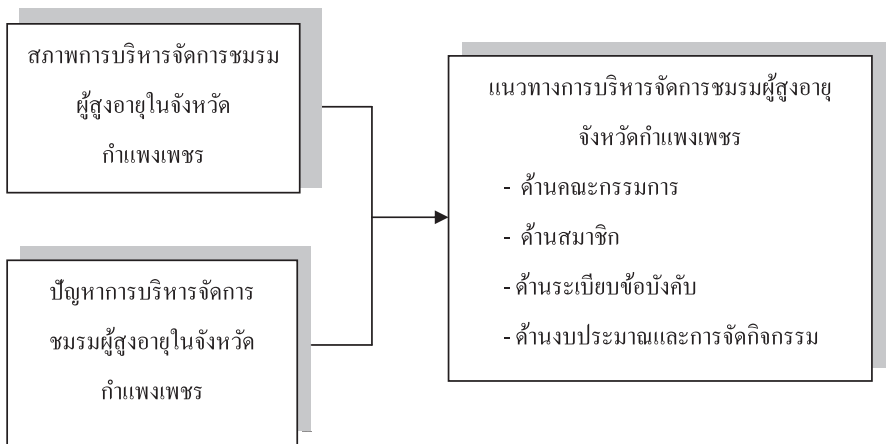
กรอบแนวคิด

ในการหาแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรที่ตรงกับบริบทต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรนั้น ต้องทำการศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุและจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่น่าจะทำให้ชมรมผู้สูงอายุมีปัญหาในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน คือจำนวนปีที่ตั้งชมรมและจำนวนสมาชิก ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้จึงได้กำหนดสมมุติฐานการวิจัยและกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดงในภาพที่ 1 และภาพที่ 2

สมมุติฐานการวิจัย : ปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร มีปัญหาแตกต่างกัน ตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม และจำนวนสมาชิก



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตามสมมุติฐานในการวิจัย



ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ได้กล่าวถึงชมรมผู้สูงอายุ คือ การรวมกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ตั้งแต่ 30 คน ขึ้นไป ทั้งหญิงและชาย และวัยผู้ที่มีอายุ

ระหว่าง 25 – 59 ปี ไม่เกิน 1 ใน 4 ของสมาชิกที่มีอายุ เกิน 60 ปี ทั้งนี้ในการบริหารจัดการ
ชมรมผู้สูงอายุมีองค์ประกอบดังนี้ Association Branch Council of Thailand, (2010)
1) การก่อตั้ง ชมรมผู้สูงอายุควรเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน มีที่ตั้งชัดเจน และเกิดจาก
ความร่วมมือของสมาชิกสูงอายุในชุมชนเอง 2) สถานที่ สถานที่ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่จำเป็นต้อง
ต้องสร้างขึ้นใหม่ อาจใช้ศาลาวัด ศาลาประชาคม หรือโรงเรียนที่ไม่มีมีการเรียนการสอนแล้ว
3) ด้านสมาชิก ควรมีสมาชิกระหว่าง 30-100 คน เพื่อให้สามารถดูแลกันได้อย่างทั่วถึง
โดยมีกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มวัยอื่นๆ ที่มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันทั้งที่มีสุขภาพดี
และไม่ดี 4) ด้านกรรมการ กรรมการมาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกที่พร้อมเสียสละ
ทำงานเพื่อส่วนร่วม และมีความเข้มแข็งในการทำงานและบรรดาศักดิ์ (Siripanit, 1999)
กล่าวถึงการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุต้องคำนึงถึงองค์ประกอบโครงสร้างต่างๆ นำมาพิจารณา
ด้วยเพื่อที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นมีปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) คณะกรรมการ
บริหารชมรม 2) คณะกรรมการดำเนินการ 3) สถานที่ตั้งชมรมและสถานที่จัดกิจกรรม
4) ระเบียบข้อบังคับของชมรมผู้สูงอายุและ 5) การดำเนินกิจกรรมของชมรมแต่ในการบริหาร
จัดการและทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมีงบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมจะเป็นการ
ส่งเสริมการขับเคลื่อนการทำกิจกรรม

ทั้งนี้ปัญหาของชมรมผู้สูงอายุที่สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ Association
Branch Council of Thailand, (2010) อธิบายถึงอุปสรรคและความล้มเหลวของชมรม
ผู้สูงอายุไว้ดังนี้ 1) ไม่มีกิจกรรมหรือไม่ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 2) ไม่มีการประชุมตาม
ระเบียบข้อบังคับของชมรม หรือประชุมไม่สม่ำเสมอ 3) มีแต่ชื่อชมรมไม่มีที่ตั้งชมรมชัดเจน
4) มีปัญหาเกี่ยวกับประธานและผู้นำ เช่น ประธานขาดภาวะความเป็นผู้นำ ผู้นำเป็นแค่กิจการ
ยึดเอาความเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ผู้นำไม่โปร่งใส ผู้นำไม่มีจิตอาสา ผู้นำไม่ทำตามข้อ
บังคับที่กำหนดไว้ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชมรมผู้สูงอายุ โดยปานหทัย ปานสิทธิ์
(Pansit, 2010) ได้ทำการศึกษารูปแบบและการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในอำเภอ
ปากพะยูน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ที่
สถานีนอนามัยประจำหมู่บ้าน ชมรมมีระยะเวลาการดำเนินการอยู่ในช่วง 1-3 ปี ดำเนินการ
ก่อตั้งตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์สุขต่อ
ผู้สูงอายุและครอบครัวทั้งการดูแลด้านสุขภาพและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่าง
สมาชิก ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยและด้าน
การดำเนินงาน พบว่า ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของชมรมทั้งหมดที่มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับของ
ชมรม และการจัดทำแผนงานประจำปี และชมรมมีการชี้แจงบัญชีรายรับ – รายจ่ายเงินและ

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมให้สมาชิกทราบเป็นบางครั้งเท่านั้น และส่วนใหญ่มีการจัดประชุมทุกเดือน ส่วนรูปแบบการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง คือ ชมรมผู้สูงอายุที่มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ เป็นชมรมของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุเพื่อผู้สูงอายุและสังคม ทางชมรมมีการบริหารจัดการโดยใช้กระบวนการบริหารตามปัจจัยพื้นฐานทางการบริหาร มีการประสานงานระหว่างบุคคลในหน่วยงานเป็นอย่างดี มีการควบคุมงานให้ดำเนินไปตามที่กำหนด และการดำเนินงานด้านกิจกรรมก็สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกชมรมได้เป็นอย่างดีทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม การทัศนศึกษา การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมฌาปนกิจ สงเคราะห์และอื่นๆ ส่วนเงื่อนไขและอุปสรรคของชมรม คือ คณะกรรมการมีการทำงานประจำวันมากทำให้มีเวลาว่างไม่ตรงกัน และงบประมาณมีจำนวนจำกัดจึงได้หาแนวทางแก้ไข คือ ในการจัดประชุมประจำเดือนควรเลือกวันที่ทุกคนมีเวลาว่างตรงกัน หาแหล่งเงินทุนจากเอกชนเพิ่มนอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐ และจัดทำโครงการเพิ่มหรือเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากหลายๆ หน่วยงานสำหรับ ชนาภา จำสุวรรณ (Kamsuwan, 2007) ได้ศึกษาการจัดการกิจการชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงขลา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ปัจจัยการจัดการกิจการชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงขลา มีปัจจัยสำคัญ 4 ประการปัจจัยด้านผู้นำและสมาชิกชมรม ปัจจัยด้านโครงสร้างชมรม ปัจจัยด้านทุน และปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม จากศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำชมรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการกิจการชมรม เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิก ในด้านความเสียสละ ความน่าเชื่อถือความมีเหตุผล ความมีศีลธรรม มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิก และได้รับการตอบรับจากสมาชิกในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้สมาชิกได้มีการเรียนรู้และการปฏิบัติตาม ตลอดจนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในชมรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การมีจิตสำนึกในความสามัคคีโดยพร้อมเพียง มีผลงานเป็นที่ปรากฏแก่สาธารณชนและได้รับยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้ชมรมเจริญก้าวหน้าและบรรลุจุดประสงค์ของชมรมและพบว่า ในการดำเนินกิจการต่างๆ ของชมรม กิจการที่ให้ประโยชน์แก่สมาชิกชมรมมากที่สุด ได้แก่ กิจการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ยังพบว่ากิจการแต่ละกิจการของชมรมประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก และการปฏิบัติงานตามแผนและกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินงานชมรม ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมและส่งผลต่อสุขภาพของสมาชิกทั้งทางด้านร่างกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัว มีผลทำให้สมาชิกชมรมมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น สมาชิกมีความผูกพัน เอื้ออาทร

ต่อกัน มีความสามัคคี ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและไม่ถูกทอดทิ้ง คลายความ
เหงา มีเพื่อนที่รู้ใจซึ่งกันและกัน และได้รับการยอมรับจากสังคมทำให้จิตใจและ
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น และทวีป สมักรการ ไถ (Samakkantai, 2008) ได้ศึกษาปัจจัย
ที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุมีประชากรที่ศึกษา คือชมรม
ผู้สูงอายุในจังหวัดอุทัยธานีทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการดำเนินงานของชมรม
ผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยด้านกรรมการชมรม และปัจจัยด้านการสนับสนุนจาก
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ปัจจัยด้าน
การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
ชมรมในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยด้านกรรมการ
ชมรมปัจจัยด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมมีความสัมพันธ์
ในทิศทางบวกกับผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.001 และ 4) ปัญหา อุปสรรคที่พบ ได้แก่ ผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมน้อยเพราะมีปัญหาเรื่อง
พาหนะ อายุมาก ภาระงานที่ทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของชมรม
และสนับสนุนงบประมาณน้อยชมรมขาดผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นกรรมการชมรม
โดยผู้บริหารชมรม มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดรถรับ – ส่งผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนชมรมอย่างเต็มรูปแบบ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในครั้งนี้จึงมีได้กำหนด
ขอบเขตด้านเนื้อหาในการดำเนินการชมรมผู้สูงอายุใน 4 ด้านหลักคือ 1) ด้านคณะกรรมการ
2) ด้านสมาชิก 3) ด้านระเบียบข้อบังคับ และ 4) ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัด
กำแพงเพชร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้คือ คณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
ในจังหวัดกำแพงเพชร ชมรมผู้สูงอายุจะต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกันมาแล้ว
อย่างน้อย 1 ปี โดยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจะเก็บเพียง 1 ชุด
ต่อ 1 ชมรมจากคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ แต่ปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ
จะเก็บจากคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจากการสำรวจในปี 2561 พบว่า

มีชมรมผู้สูงอายุที่ยินดีให้ข้อมูลและมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดจำนวนทั้งสิ้น 86 ชมรม จำนวนสมาชิก ทั้งสิ้น 20,032 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่คณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร โดยระดับชมรมเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยเก็บจากทุกชมรม จำนวน 86 ชมรม และคณะกรรมการหรือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เก็บจำนวนทั้งสิ้น 397 คน Krejcie & Morgan, (1970) ทั้งนี้ได้ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามอำเภอ โดยจังหวัดกำแพงเพชรมีจำนวน 11 อำเภอ และได้กำหนดว่าเก็บข้อมูลจากประธานหรือผู้แทน จำนวนกลุ่มละ 1 คน คณะกรรมการกลุ่มละ 1 คน สมาชิกกลุ่มละ 2-3 คน จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 397 คน เครื่องมือการวิจัยในการวิจัยในขั้นตอนนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุดคือแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับคณะกรรมการให้คำตอบในภาพรวมของชมรม เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปของชมรมผู้สูงอายุ และสภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ โดยหน่วยที่ใช้วิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ชมรมผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลชมรมละ 1 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชมรมตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุโดยแบ่งสภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเป็น 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม ด้านคณะกรรมการด้านสมาชิก และด้านระเบียบข้อบังคับ สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุใน 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม ด้านคณะกรรมการ ด้านสมาชิก และด้านระเบียบข้อบังคับ โดยแบ่งระดับปัญหา 5 ระดับ โดยการให้คะแนน 1-5 คะแนนตามระดับปัญหา คือ ปัญหามากที่สุด ปัญหามาก ปัญหาปานกลาง ปัญหาน้อย ปัญหาน้อยที่สุด การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ทำการศึกษา จำนวน 5 ท่าน และนำมาหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.00 และทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbarch's Alpha) มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค 0.8721

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่(Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยของปัญหา ซึ่งแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ ประคอง วรรณสูต (Kannasoot, 1999) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรจำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุ และจำนวนสมาชิก โดยใช้ค่า Independent t-test กรณีตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 กลุ่มและการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variances) ทางเดียว (Oneway ANOVA) กรณีตัวแปรอิสระแบ่งกลุ่มตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุหรือมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้สูงอายุในระดับจังหวัด จำนวน 4 คน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร 4) นักวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในระดับอำเภอ ละ 1 คน จำนวน 11 คน ประธานหรือกรรมการชมรมผู้สูงอายุ อำเภอละ 2 คน จำนวน 22 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ได้แก่สภาพและปัญหาในการดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุมาเป็นกรอบในการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2562 ณ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เทศบาลเมืองกำแพงเพชร และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้แนวทางในการการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของชมรมผู้สูงอายุ พบว่าชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานที่ตั้งชมรม (ร้อยละ 91.86) โดยตั้งอยู่ที่เทศบาล/อบต. มากที่สุด (ร้อยละ 36.05) รองลงมาคือ ที่รพ.สต. (ร้อยละ 22.09) และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หรือบ้านคนละครกรรมการ

หรือสมาชิกจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 9.30) สำหรับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่คือ รพ.สต. (ร้อยละ 75.58) และ อบต./เทศบาล (ร้อยละ 65.12) จำนวนปีที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุและมีกิจกรรมดำเนินการคือ 4-6 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 43.02) จำนวนสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุจะมีสมาชิกจำนวน 100 – 149 คน มากที่สุด (ร้อยละ 36.05) รองลงมาคือ 50-99 คน (ร้อยละ 32.56) จำนวน 150 – 499 คน (ร้อยละ 15.12) ตามลำดับ

2. สภาพการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในด้านคณะกรรมการ พบว่าส่วนใหญ่จะมีคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 7-10 คน (ร้อยละ 72.09) การจัดประชุมคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในปีที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่มีการจัดประชุม (ร้อยละ 95.35) จะจัดเฉพาะเมื่อมีการจัดกิจกรรมต่างๆ (ร้อยละ 37.21) หรือไม่มีกำหนดการที่แน่นอน (ร้อยละ 22.09) สำหรับการจัดประชุมสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทั้งหมดในปีที่ผ่านมา พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งมีการจัด 1 ครั้ง (ร้อยละ 53.49) สำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการพบว่ามากกว่าร้อยละ 70 คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก หรือการได้รับการยอมรับจากสมาชิก (ร้อยละ 80.23) และคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น หรือขอความคิดเห็นจากสมาชิกในการดำเนินการใดๆ ของชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 72.09) ทั้งนี้ในเรื่องการเข้าร่วมกับอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุของคณะกรรมการยังต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ (ร้อยละ 33.72) ด้านสมาชิกพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า (ร้อยละ 47.67) หรือประถมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 41.86) สำหรับการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิก พบว่ามากกว่าร้อยละ 70 มีการดำเนินการ โดยสมาชิกเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 90.70) รองลงมาคือ สมาชิกมีความสามัคคี (ร้อยละ 84.88) สมาชิกเคารพกฎระเบียบข้อบังคับของชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 82.56) สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเนื่องจากมีอุดมการณ์ร่วมกัน (ร้อยละ 79.07) สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 72.09) แต่สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ (ร้อยละ 37.21) ด้านระเบียบข้อบังคับพบว่ายังมีการดำเนินการต่างๆ ต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้น มีการตั้งกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน (ร้อยละ 52.33) สิ่งที่ดำเนินการต่ำที่สุดคือชมรมผู้สูงอายุจดทะเบียนกับสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย (ร้อยละ 30.23) สำหรับเอกสารมีการดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกมากที่สุด (ร้อยละ 83.72) รองลงมาคือ บัญชีรายรับ-รายจ่าย (ร้อยละ 75.58) ที่ดำเนินการน้อยสุดคือ การมีสมุดเยี่ยมชม (ร้อยละ 6.98)

ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรมพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายในการเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 88.37) โดยงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุได้มาโดยการได้รับจัดสรรงบประมาณองค์กร/หน่วยงานต่างๆ (ร้อยละ 91.86) การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณและการจัดกิจกรรม พบว่าการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุตรงกับความต้องการและปัญหาของสมาชิก (ร้อยละ 77.91) รองลงมาคือสถานที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุเหมาะสมในการทำกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 73.26) มีการสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆ (ร้อยละ 72.09) ตามลำดับ ส่วนการติดต่อสื่อสารในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้การแจ้งจากคณะกรรมการ (ร้อยละ 70.93) ส่วนความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกันของชมรมผู้สูงอายุจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับที่มีการจัดกิจกรรมเมื่อใด (ร้อยละ 37.21) รองลงมาคือสัปดาห์ละ 1 วัน (ร้อยละ 19.77) เดือนละครั้ง (ร้อยละ 17.44) กิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุได้ดำเนินการในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาจะจัดกิจกรรมด้านสุขภาพมากที่สุด (ร้อยละ 83.72) รองลงมาคือด้านนันทนาการ (ร้อยละ 59.30) และด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม (ร้อยละ 48.84) ตามลำดับ

3. ปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.71$) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=2.82$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านสมาชิก ($\bar{X}=2.70$) ด้านคณะกรรมการ ($\bar{X}=2.66$) และด้านระเบียบข้อบังคับ ($\bar{X}=2.55$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ไม่มีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X}=3.64$) รองลงมาได้แก่ความรู้ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ของประธาน กรรมการและสมาชิก ($\bar{X}=3.58$) และคณะกรรมการมีภารกิจในชุมชนหลายตำแหน่ง ($\bar{X}=3.51$) ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นปัญหาที่พบน้อยที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่การจัดทำระเบียบข้อบังคับขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{X}=1.51$) การจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาของสมาชิก ($\bar{X}=1.69$) คณะกรรมการไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก หรือการได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่และคณะกรรมการขาดภาวะความเป็นผู้นำ ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.72$) ดังแสดงในตารางที่ 1

4. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม และจำนวนสมาชิก ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม พบว่าในภาพรวมมีปัญหาการบริหาร

จัดการชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในด้านคณะกรรมการแตกต่างกัน โดยจำนวนปีที่ตั้งชมรมต่ำกว่า 3 ปี กับจำนวนปีที่ตั้งชมรม 10 ปีขึ้นไป โดยจำนวนปีที่ตั้งชมรมต่ำกว่า 3 ปีมีปัญหา ($\bar{X}=2.75$) มากกว่าจำนวนปีที่ตั้งชมรม 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}=2.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไม่มีความแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุ

ปัญหาการบริหารจัดการ	จำนวนปีที่ตั้งชมรม				F-test	p-value	ปีที่แตกต่าง
	ต่ำกว่า 3 ปี	4-6 ปี	7-9 ปี	10 ปีขึ้นไป			
ด้านคณะกรรมการ	2.75 (0.36)	2.57 (0.36)	2.68 (0.38)	2.69 (0.35)	3.095*	0.027	ต่ำกว่า 3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป
ด้านสมาชิก	2.70 (0.54)	2.63 (0.58)	2.74 (0.59)	2.76 (0.35)	0.952	0.416	-
ด้านระเบียบข้อบังคับ	2.52 (0.38)	2.58 (0.37)	2.55 (0.41)	2.56 (0.39)	0.518	0.670	-
ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม	2.80 (0.31)	2.86 (0.32)	2.82 (0.32)	2.80 (0.32)	0.712	0.545	-
เฉลี่ยรวม	2.71 (0.25)	2.68 (0.27)	2.72 (0.30)	2.73 (0.26)	0.578	0.630	-

* P - Value = 0.05

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนสมาชิกพบว่าในภาพรวมมีปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในด้านด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรมแตกต่างกัน โดยจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 ขึ้นไป มีปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X}=2.98$) สูงกว่าจำนวนสมาชิก 50-99 คน ($\bar{X}=2.81$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไม่มีความแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนสมาชิก

ปัญหาการบริหารจัดการ	จำนวนสมาชิก (คน)					F-test	p-value	ปีที่แตกต่าง
	ต่ำกว่า 50	50-99	100-149	150 – 499	มากกว่า 500 ขึ้นไป			
ด้านคณะกรรมการ	2.62 (0.37)	2.65 (0.34)	2.63 (0.38)	2.76 (0.38)	2.69 (0.38)	1.16	0.330	-
ด้านสมาชิก	2.66 (0.50)	2.68 (0.50)	2.69 (0.50)	2.74 (0.50)	2.84 (0.50)	0.633	0.639	-
ด้านระเบียบข้อบังคับ	2.59 (0.45)	2.54 (0.39)	2.54 (0.35)	2.62 (0.42)	2.55 (0.34)	0.494	0.740	-
ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม	2.88 (0.33)	2.81 (0.31)	2.79 (0.31)	2.79 (0.37)	2.98 (0.30)	2.644	0.033	สมาชิก 50-99 กับ มากกว่า 500 ขึ้นไป
เฉลี่ยรวม	2.72 (0.28)	2.70 (0.26)	2.68 (0.25)	2.75 (0.33)	2.80 (0.28)	1.445	0.218	-

P – Value = 0.05

5. แนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชร

ในการพัฒนาทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่แล้วชมรมผู้สูงอายุมักจะมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและมีคณะกรรมการอยู่เดิมแล้ว หรือหากเป็นชมรมผู้สูงอายุที่จัดตั้งใหม่ ควรมีการวางแผนในการเลือกคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะประธานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกเพราะจากผลการวิจัยพบว่าผู้นำเป็นสิ่งสำคัญมากในอันดับแรกๆ ในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จ และชมรมผู้สูงอายุควรแยกออกจากชมรมผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมเพียงด้านอาชีพนกิจสงเคราะห์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการศพ และสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกที่ถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ในการนำแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไปใช้ควรเริ่ม โดยการประชุมเพื่อชี้แจงให้คณะกรรมการเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการนำแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไปใช้พัฒนาชมรมตลอดจน

ร่วมวางแผนในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุในด้านต่างๆ จากผลการวิจัยได้แบ่งแนวทางทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเป็น 4 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านคณะกรรมการ 1) การมีคณะกรรมการหรือผู้นำชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เสียสละ และมาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายหากเป็นไปได้ควรมีคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะประธานชมรมที่เป็นผู้ที่เคยรับราชการมาก่อนจะทำให้มีแนวคิดในการบริหารจัดการ เช่นเคยเป็นครู เป็นบุคลากรด้านสาธารณสุข เป็นต้น 2) มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย 2 เดือนครั้งเพื่อทบทวนการดำเนินงานและวางแผนในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ 3) คณะกรรมการมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ของประธาน กรรมการและสมาชิก อีกทั้งควรมีความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเด็นต่างๆ 4) หากคณะกรรมการมีการกิจในชุมชนหลายตำแหน่ง ควรมีการบริหารจัดการเวลาที่ดี หรือมีทีมงานในการช่วยเหลืองานในบางส่วน เนื่องจากการมีภารกิจในชุมชนหลายตำแหน่งส่งผลดีในแง่ของการมีศรัทธาและการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ 5) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการความร่วมมือ เช่น การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของชุมชน อำเภอหรือจังหวัด เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายและประชาสัมพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ

5.2 ด้านสมาชิก 1) ควรมีกิจกรรมละลายพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่สร้างความรัก ความสามัคคี ความเข้าใจ การมีอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันรวมทั้งคณะกรรมการ ซึ่งส่งผลให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งชมรมในอันจะทำให้เกิดความร่วมมือและร่วมใจ 2) ต้องมีวิธีการสร้างแรงจูงใจหรือวิธีการให้สมาชิกเข้ากิจกรรมของชมรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อดำเนินการกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชมรม 3) สมาชิกควรมีวัยอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น วัยรุ่น เพื่อช่วยเหลือในด้านเทคโนโลยีการทำเอกสารต่างๆ วัยก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ เป็นต้น 4) ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุเพื่อสร้างเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชมรมผู้สูงอายุ ตามบริบทและความสามารถของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

5.3 ด้านระเบียบข้อบังคับ 1) มีการจดทะเบียนกับสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ประจําจังหวัดกำแพงเพชร หรือจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ หรือเป็นชมรมที่มีต้นสังกัดเพื่อให้มีสิทธิในการร่วมกิจกรรมต่างๆ และการขอขบประมาณสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุ 2) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมาชิกที่ครบถ้วนที่ใช้ในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ เช่น

วันเดือนปีเกิด อาชีพ รายได้ ความสามารถพิเศษ สภาวะสุขภาพ กิจกรรมความต้องการให้
ชมรมดำเนินการ เป็นต้น 3) มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของชมรมที่เป็นปัจจุบันและ
ตรวจสอบได้ 4) มีระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการชมรมที่ชัดเจน โดยให้ยึดคู่มือ
ชมรมผู้สูงอายุของสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ เป็นแนวทางในการจัดทำ
ข้อบังคับและมีการทบทวนในทุกปีเพื่อให้ทันต่อสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น 5) มีการ
ประชาสัมพันธ์การดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุในรูปแบบที่ชมรมสามารถสื่อสารเองได้
เช่น สมุด บอร์ด Facebook หรือ Line และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ชมรม
ผู้สูงอายุเป็นที่รู้จัก

5.4 ด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม 1) มีสถานที่ที่ตั้งที่มั่นคงถาวรเป็นของ
ชมรมที่สะดวกในการทำกิจกรรม และเป็นศูนย์กลางที่สมาชิกมาร่วมทำกิจกรรมได้สะดวก
2) ควรมีการศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชมรมผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ
ในการดำเนินงานและมาถอดบทเรียนร่วมกันเนื่องจากการศึกษาดูงานเป็นวิธีการกระตุ้น
ที่ได้เห็นสภาพจริง อีกทั้งเป็นการสร้างความสามัคคี 3) มีการวิเคราะห์ตนเองและการสำรวจ
ปัญหาและความต้องการของสมาชิกเพื่อการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม
4) การจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุมีการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ ทั้ง
หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชนและร่วมกันทำแผนของชมรมผู้สูงอายุ 5) การจัดกิจกรรม
ชมรมต้องมีความต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 6) การจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ต้องตรงกับความต้องการและปัญหาของสมาชิก โดยมีการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพเป็น
พื้นฐาน เพราะส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องสุขภาพหรือเป็นการป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ
ซึ่งเป็นปัญหาหลักของผู้สูงอายุและอื่นๆ ตามความต้องการของสมาชิก 7) กิจกรรม
ชมรมผู้สูงอายุต้องสามารถแก้ปัญหาหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก 8) การจัด
กิจกรรมชมรมจะต้องมีความหลากหลายปรับเปลี่ยนหมุนเวียน เพื่อให้สมาชิกไม่เบื่อหน่าย
9) มีการสรรหางบประมาณในการดำเนินการ โดยชมรมผู้สูงอายุเองเพื่อที่จะได้สามารถ
บริหารจัดการงบประมาณของตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแนวทางในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ
ที่สำคัญและประสบความสำเร็จได้แก่ การมีคณะกรรมการหรือผู้นำชมรมผู้สูงอายุ
ที่เข้มแข็ง และเสียสละ สมาชิกความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งชมรมและเข้าร่วมกิจกรรม
อย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมชมรมมีการวางแผนการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่าย
ต่างๆ กิจกรรมชมรมต้องสามารถแก้ปัญหาหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ จากสภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุพบประเด็นที่สำคัญคือสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ แต่สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ สิ่งที่สำคัญการดำเนินงานที่สูงสุดคือชมรมผู้สูงอายุจดทะเบียนกับสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย งบประมาณและการจัดกิจกรรมพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายในการเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ส่วนความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกันของชมรมผู้สูงอายุจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับว่ามีการจัดกิจกรรมเมื่อใดจะจัดกิจกรรมด้านสุขภาพมากที่สุดสอดคล้องกับ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (Yodphet, et al., 2010) ที่พบว่าสมาชิกจบศึกษามากกว่าระดับอื่นๆ และมีวัตถุประสงค์หลักของชมรมผู้สูงอายุคือเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลด้านสุขภาพ แต่มีความแตกต่างจากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ค้นพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย เนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความยากจน ภาวะสุขภาพ การเดินทางและบางรายรู้สึกว่าไม่ได้รับประโยชน์อย่างที่ตั้งใจไว้และแตกต่างจากการศึกษาของศิริพร เกษธนัง (Keththanang, 2007) ที่พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในชมรมผู้สูงอายุในระดับต่ำ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ชยฉัฐ ราชสีห์ (Rachasri, 2014) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับสูง สำหรับการจดทะเบียนสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยพบว่าจังหวัดกำแพงเพชรหลายชมรมผู้สูงอายุที่จดทะเบียนแล้ว แต่เนื่องจากว่ามีการเปลี่ยนกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ หรือชมรมผู้สูงอายุขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม ทำให้ในปัจจุบันหลายชมรมไม่ทราบว่าชมรมตัวเองได้จดทะเบียนกับสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยไว้แล้ว ในด้านปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ไม่มีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ รองลงมาได้แก่ความรู้ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ของประธาน กรรมการ และสมาชิก อีกทั้งคณะกรรมการมีการกิจในชุมชนหลายตำแหน่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ชยฉัฐ ราชสีห์ (Rachasri, 2014) ที่พบว่าชมรมผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องงบประมาณแตกต่างจากการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (Yodphet, et al., 2010) ที่พบว่ามีปัญหาด้านสถานที่ตั้งชมรมมีความคับแคบและการใช้บ้านประชาชนเป็นสถานที่ตั้งทำให้สมาชิกเกิดความเกรงใจ หรือบางชมรมไม่มีที่ตั้งชัดเจน และมีปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ แต่สอดคล้องกับข้อค้นพบว่ามีปัญหาด้านคณะกรรมการ ด้านสมาชิก ด้านงบประมาณ

และแตกต่างจากการศึกษาของ ทวีป สมัครการ ไถ (Samakkantai, 2008) ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้สูงอายุร่วมกิจกรรมน้อยเพราะมีปัญหาเรื่องพาหนะ อายุมาก ภาระงานที่ทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของชมรมและสนับสนุนงบประมาณน้อยชมรมขาดผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นกรรมการชมรม โดยผู้บริหารชมรมมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดรถรับ-ส่งผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนชมรมอย่างเต็มรูปแบบ และสอดคล้องกับผลการสำรวจของคณะวิทยาการจัดการที่พบว่าชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการตั้งชมรม การจัดทำระเบียบข้อบังคับ การจัดทำโครงสร้างหน้าที่ของคณะกรรมการ และการจัดทำทะเบียนสมาชิกชมรม Faculty of Management Science (2017) แสดงให้เห็นว่าประเด็นนี้เป็นปัญหา จึงทำให้ชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนา สำหรับปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ ในจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามจำนวนปีที่ตั้งชมรม และจำแนกตามจำนวนสมาชิก พบว่าในภาพรวมมีปัญหาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่าง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการตั้งชมรมมานานหรือมีจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาของชมรมที่เกิดขึ้น

2. แนวทางการบริหารจัดการ ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรที่สำคัญและประสบความสำเร็จได้แก่การมีคณะกรรมการหรือผู้นำชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง และเสียสละสมาชิกความรู้สึกรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งชมรมและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การจัดการกิจกรรมชมรมมีการวางแผนการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ กิจกรรมชมรมต้องสามารถแก้ปัญหา หรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกสอดคล้องกับการศึกษาของชนาภา ขำสุวรรณ (Kamsuwan, 2007) จากศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำชมรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการกิจการชมรม เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในด้านความเสียสละ ความน่าเชื่อถือความมีเหตุผล ความมีศีลธรรม มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิก และได้รับการตอบรับจากสมาชิกในทุกๆ ด้าน และ นิสกร เพชรสิงห์ (Petsing, 2014) ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยมีเครือข่ายชุมชนหนุนเสริมและผสมผสานกิจกรรมของชุมชนควบคู่ไปด้วย Association Branch Council of Thailand (2010) ให้ข้อเสนอแนะว่าการก่อตั้งชมรมในระยะแรกควรจัดทำกิจกรรมที่เป็นความต้องการของสมาชิกก่อนในลักษณะกิจกรรมทั่วไป แล้วค่อยพัฒนาไปสู่กิจกรรมเชิงพัฒนา ทั้งนี้แนวทางสำคัญที่ทำให้ชมรมประสบความสำเร็จ คือ เน้นการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกมากกว่ารูปแบบที่มีขั้นตอนยุ่งยาก การบริหารชมรมควรมีความยืดหยุ่น มีสมาชิกหลากหลายอาชีพ และคุณวุฒิ องค์กร

ทุกภาคส่วนให้การสนับสนุน และชุมชนมีความเข้าใจและเห็นคุณค่า พงษ์ศิริ ประรณาดิ (Prathadi, 2013) และการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (Yodphet ,et al., 2010) ที่ชมรมผู้สูงอายุให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชร และหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ฯลฯ ควรให้ข้อมูลให้ความรู้และเป็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจดทะเบียนชมรมผู้สูงอายุ การเขียน โครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ที่ชมรมผู้สูงอายุสามารถเขียน โครงการเพื่อขอรับงบประมาณได้ด้วยชมรมผู้สูงอายุเอง

2. ในระดับจังหวัด อำเภอ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการจัดการความรู้เพื่อถอดบทเรียน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายสำหรับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ การให้ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุเกี่ยวกับหลักในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุความรู้ด้านสุขภาพความรู้ด้านการบริหารจัดการชมรม ฯลฯ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการส่งเสริมให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุการเข้ารับกบอบรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเนื่องจากสภาพการปฏิบัติในด้านนี้ของคณะกรรมการยังต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ

2. หากคณะกรรมการมีการกิจในชุมชนหลายตำแหน่ง ควรมีการบริหารจัดการเวลาที่ดี หรือมีทีมงานในการช่วยเหลืองานในบางส่วน เนื่องจากการมีการกิจในชุมชนหลายตำแหน่งส่งผลดีในแง่ของการมีศรัทธาและการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้

3. แนวทางการบริหารจัดการ ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรที่สำคัญและประสบความสำเร็จได้แก่ การมีคณะกรรมการหรือผู้นำชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็งและเสียสละ สมาชิกมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งชมรมและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมชมรมมีการวางแผนการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ กิจกรรมชมรมต้องสามารถแก้ปัญหาหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก ดังนั้นชมรมผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญและส่งเสริมชมรมผู้สูงอายุตามแนวทางดังกล่าว

4. ในการนำแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไปใช้ในระดับชมรม ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงและอธิบายถึงแนวทางให้คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุทราบ และทำการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนมีการปรับแนวทางให้สอดคล้องกับบริบทของชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการชี้แจงให้สมาชิกทราบเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชมรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดกำแพงเพชรไปทดลองใช้กับชมรมผู้สูงอายุและมีการประเมินผลการนำแนวทางการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุไปใช้ในกลุ่มที่ทำการทดลอง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

References

- Association Branch Council of Thailand, Department of Social Development and Welfare. (2010). **Elderly Club Manual**. Bangkok: The Branch Association of the Council of Elders of Thailand on Raja Shu Papham of Princess Srinagarindra.
- Committee of the National Elderly, Ministry of Social Development and Human Security. (2010). **The National Elderly Plan, (2009)**. Bangkok: Thepphenwanich.
- Faculty of Management Science. (2017). **The Performance of the KamphaengPhet Elderly Club Development Project**. Kamphaengphet: Faculty of Management Science KamphaengPhet Rajabhat University.
- Kamsuwan, C. (2007). **The Management of the Elderly Club of Songkhla Hospital, Amphoe Mueng, Songkha Province**. Master of Arts Program in Thai Studies, Thaksin University. Songkha.
- Kannasoot, P. (1999). Behavioral of Science Research. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ketthanang, S. (2007). **Aging Participation in Elderly Club Whose Passed the Evaluation Criteria on Strengthen Elderly Club, Nakhonratchasima Province**. Master of Public Health, Major in Family Health, Mahidol University. Bangkok.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). **Educational and Psychological Measurement**. Minnesota: Minnesota University.
- National Economic & Social Development Council, (2013). **Estimated Population of Thailand 2010-2040**. Bangkok: October.
- Pansit, P. (2010). **A Model and Operation of Senior Citizen Clubs In Amphuer Pakphayoon, Changwat Phattalung**. Master of Education in Community Development Education, Prince of Songkla University. Songkla.
- Petsing, N. (2014). **Development of the Operational of Elderly Club in Donsaithong Village Kaedam District Mahasarakham Province by the Application of a Participatory Planning process**. Master of Public Health, Major Health System Management, Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Pradsripoom, R. (2010). **Elderly Clubs Potentiality Development by Community Coalition Action in Khong Yang Subdistric, Sung Noen District, NakhonRatchaima Province**. Master of Public Health in Community Health Development, NakhonRatchasima Rajabhat University. NakhonRatchasima.

- Prathadi, P. (2013). **Elderly Club**. [Online]. Retrieved January 15, 2560, from: http://hp.anamai.moph.go.th/download/elder/Meeting_10_13_Dec.2556/12_Dec.2556/6.
- Provincial Administrative Office of KamphaengPhet. (2018). **Data of agedin of KamphaengPhet Province**. KamphaengPhet :Provincial Administrative Office of KamphaengPhet. (Copied Documents).
- Rachasri, C. (2014). **Factors Related to the Operation of Senior Clubs in Nakhon Si Thammarat Province**. Master of Public Health School of Health Science, SukhothaiThammathirat Open University. Nonthaburi.
- Samakkantai, T. (2008). **The Factor Related to the Performance of the UthaiThani**. Master of Public Health Program (Public HealthAdministration), Sukhothai Thammathirat Open University. Nonthaburi.
- Siripanit, B. (1999). **Elderly in Thailand**. Bangkok:Association Branch Council of Thailand.
- United Nations. (2017). **World Population Prospects: The 2017 Revision**. New York :United Nations.
- Yodphet, S., et al. (2010). **Operation and Activities of the Elderly Club**. Bangkok:Jay.